

Gonda Zsuzsa

Beszámoló az ELTE Tanárképző Központjának *Mester és Tanítvány* országos tanárképzési konferenciájáról

Bevezetés

2023. november 11-én a tanárképzéssel foglalkozó egyetemi oktatók, kutatók, gyakorló tanárok és tanár szakos hallgatók országos tanárképzési konferenciával ünnepelték az egyetemi tanárképzés megalapításának 250., az ELTE Tanárképző Központ (TKK) fennállásának 10. évfordulóját. 250 évvel ezelőtt a nagyszombati egyetemen, az ELTE jogelőd egyetemén 1773-ban kezdődött el a tanárképzés kialakítása. Mária Terézia állami felügyelet alá helyezte az akkor Nagyszombatban, majd később Budán működő egyetemet. Az egyetemi reform eredményeként 1773 novemberében indult el a tanárképzés kereteinek a kiépítése, ekkor került sor a bölcsészkarra épülő Collegium Repentium felállítására. Ez olyan tanárképző intézmény volt, amelyben a tanári pályára készülők átismételték a diákkorukban már tanult és később tanítandó tananyagot.

A 250. évforduló is jól tükrözi, hogy az Eötvös Loránd Tudományegyetemen több évszázados hagyománya van a pedagógusképzésnek. Az ünnepélyes eseménynek az ELTE Bölcsészettudományi Kara adott otthont. A szakmai konferencia két részből állt: délelőtt a plenáris előadásokat hallgathatták meg a résztvevők, délután pedig nyolc különböző szekcióban folyt a közös munka. Az ünnepélyes konferencia a nagyszombati himnusz meghallgatásával kezdődött, amelyet az ELTE Művészetközvetítő és Zenei Intézetének hallgatói adtak elő. A tanácskozást Zentai László, az ELTE rektorhelyettese nyitotta meg, aki a tanárok szerepének fontosságát hangsúlyozta a tanulók fejlődésében. Bóna Judit, az ELTE Bölcsészettudományi Karának dékánhelyettese mint házigazda köszöntötte a konferencia résztvevőit, majd Csapodi Csaba, az ELTE Tanárképző Központjának főigazgatója ismertette a szakmai nap programját.

1. kép

Az ELTE Művészetközvetítő és Zenei Intézetének hallgatói előadják a nagyszombati himnuszt, vezényel: Horváth Ágnes (A fényképet készítette: Rusznyák Gábor)

Plenáris előadások

A konferencia résztvevői három plenáris előadást hallgathattak meg mesterektől és tanítványaiktól. A páros előadásokban minden mester hangsúlyozta, hogy a mester és tanítvány szerepek nem állandóak, a mester is tanul a tanítványától, és egy idő után kialakul egy olyan közös szakmai munka, amelyben a szerepek gyakran felcserélődnek. Az első plenáris előadást Jakab Péter (ELTE) és Novák Veronika (ELTE) tartották a tanárképzés történetét bemutató források elemzéséről. Az előadás rávilágított arra, hogy a tanárképzés története összefonódik azokkal az írott vagy íratlan forrásokkal, amelyek a pedagógiai stúdiumokhoz kapcsolódnak, legyenek azok tankönyvek vagy tanulói jegyzetek. A nem klasszikusnak számító levéltári források vizsgálata még teljesebbé teheti a tanári hivatás, a tanárság történetének a kutatását akár az egyén, akár a közösség, akár a társadalmi csoportok szintjén. A bemutatott források azt is bizonyították, hogy a 250 évvel ezelőtti tanítási módszerek közül számos ma is megtalálható a hétköznapi gyakorlatban, valamint az akkori és a mai tanulók tanulási tevékenységei között is azonosságokat fedezhetünk fel. A tanárképzés hagyományainak továbbélése, megújításuk és a 21. századi elvárásokhoz igazításuk teszi hatékonyvá a tanárképzést az ELTE-n.

2. kép

Jakab Péter és Novák Veronika plenáris előadása (A fényképet készítette: Rusznyák Gábor)

A második plenáris előadás a *Kommunikáció a tanárképzésben* címmel hangzott el Antalné Szabó Ágnes (ELTE) és Gonda Zsuzsa (ELTE) előadásában. Az előadás első szakasza a Tanárképző Központ elmúlt 10 évének történetét, szakmai eredményeit és kommunikációs stratégiáit foglalta össze. Antalné Szabó Ágnes a kommunikációs folyamat tényezőit középpontba helyezve elemezte, hogy hányféle csatornán, hányféle partnernek milyen szakmai üzeneteket közvetített az elmúlt időszakban a TKK. A második rész a Tanárképző Központ kommunikációjában és szakmai tevékenységeiben is meghatározó digitális kommunikációra helyezte a hangsúlyt. Gonda Zsuzsa bejelentette, hogy az RRF Gyakorlatorientált felsőfokú képzés infrastrukturális és készségfejlesztése projekt mellett a TKK bekapcsolódott az ELTE Digitális Oktatásfejlesztési Kompetencia Központjának a munkájába.

A harmadik plenáris előadásban Vancsó Ödön (ELTE) és Csapodi Csaba (ELTE) beszéltek a gondolkodás fejlesztéséről a matematikatanításban és a tanárképzésben. Az előadásban megemlézték azokat a mestereket, Pólya Györgyöt és Varga Tamást, akik megalapozták Magyarországon a matematikatanítás módszertanát, és hasznos módszertani tanácsokkal láttak el más szakos pedagógusokat is. Az előadás második részében az előadók a közösen elért eredményeiket mutatták be, több hazai és nemzetközi kutatásban vettek részt, meghatározó szerepet játszottak a NAT és a kerettantervek kidolgozásában, hozzáigazították a tankönyveket és az érettségi követelményeit az új matematika kerettantervhez, és megkezdték a matematikatanár szakos hallgatók képzésének a megújítását is. Csapodi Csaba az előadást egy matematikai feladattal zárta, amelynek megoldása nemcsak elgondolkodtatta a közönséget, de azt is jól szemléltette, hogy mennyire meghatározó a megfelelő módszertan alkalmazása a tanításban a hatékonyság érdekében.

Szekció-előadások

A konferencia délutáni szakaszában nyolc különböző szekcióban folyt a közös munka. Két szekció a tanárképzés pedagógiájával, pedagóguskutatásokkal foglalkozott, hat szekció pedig a különböző szaktárgyak tanításának a módszertanával. A *pedagógusképzés és pedagógia* szekció első előadója Fenyő Imre (DE) volt, aki Karácsony Sándor tanárképzést megújító koncepciójáról beszélt. Ezt követően az egészségfejlesztés és az egészségtudatos életmód került a középpontba. Rákosy-Vokó Zsuzsa (MTA–PTE Innovatív Egészségpedagógiai Kutatócsoport) és Sági Mária (MTA–PTE Innovatív Egészségpedagógiai Kutatócsoport) az egészségfejlesztéshez szükséges ismereteket és kompetenciákat mutatta be újfajta pedagógiai megközelítésben. Kozma Bettina (Mezőtárkányi Általános Iskola) és Moravec Marianna (NYE) pedig azt vizsgálta előadásában, hogy milyen hatással van a család és az iskola a pedagógushallgatók egészségtudatos életmóddal kapcsolatos elköteleződésére. A szekció második részében Szőke-Milinte Enikő (PPKE) osztotta meg a tapasztalatait a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen zajló pályaismereti és pályaszocializációs gyakorlatokról. Fischer Andrea (KRE) és Porpáczy Éva (Future Skills) a megoldásfókuszú mentorálásról tartott előadást. A Péter Petra (ELTE), Rapos Nóra (ELTE) és Szivák Judit (ELTE) szerzőkhöz kapcsolódó előadás témája pedig a kezdő tanárok szakmai fejlődéséről és tanulása volt.

A *Köznevelés és pedagóguskutatás* szekcióban szintén számos pedagógiai területet érintettek az előadók. Szilágyi Edit (DE) a Kolping-pedagógia működését mutatta be hazai középiskolákban, Bagyinka Blanka (SZTE) és Turcsányi Enikő (SZTE) egy pilot-vizsgálat eredményeit tárta a közönség elé, amely azt vizsgálta, milyen hatással vannak a digitális eszközök a társas készségek fejlesztésére. Czető Krisztina (ELTE) kutatása a természettudományos tárgyakhoz kapcsolódó attitűdök vizsgálatának kérdéseit vetette fel egy szisztematikus szakirodalmi áttekintésen keresztül. A szekció második részében a Tanítsunk Magyarországot Program mentoráltjainak tapasztalatait osztotta meg Horváth Annamária (DE) az inspiráció szemszögéből. Tódor Imre (Sapientia EMTE) a tanárjelölt hallgatók pályaválasztási döntésének kritériumairól tartott előadást, Szabó Dóra (DE) pedig azt vizsgálta, hogy lehet-e családi örökség a pedagógusi hivatás.

A *Magyar, történelem és könyvtártudomány* szekció előadásaiban szintén fontos szerepet játszott a tevékenység-központúság és a képességfejlesztés. Eck Júlia (PPKE, Toldy Ferenc Gimnázium) és Kasza Nikoletta (AKG) azt mutatták be, hogyan lehet különböző irodalmi műveket feldolgozni a drámajáték eszközeivel. Bóna Judit (ELTE) és Gerák Zsófia (ELTE) kutatása a szöveg felolvasásának különböző jellemzőit és a szövegértés összefüggéseit vizsgálta. A szekció harmadik előadásában a verbális mondatemlékezet sajátosságait mutatta be Laczkó Mária (Kispesti Deák Ferenc Gimnázium, KKM Magyar Diplomáciai Akadémia Kft.) életkori tényezők alapján. Magyar és történelem szakos tanárjelöltek tanítási gyakorlatokon szerzett tapasztalatait összegezte Szabó Roland (Szent István Gimnázium, ELTE) és Libárdi Péter (Szent István Gimnázium). Németh Katalin (ELTE) azt térképezte fel, hogy milyen direkt és indirekt képességfejlesztési lehetőségek vannak az iskolai könyvtárban. Csík Tibor (ELTE) a könyvtárostanárszokról mint a tanárképzés egyik új területéről beszélt.

Az *Idegen nyelvek* szekció első részében a német nyelv és kultúra tanításával kapcsolatos előadások hangzottak el, a második szakaszban pedig az idegen nyelvek tanításában általánosan érvényes témák.

Feld-Knapp Ilona (ELTE) és Perge Gabriella (ELTE) az ELTE némettanárképzésében zajló tehetséggondozási lehetőségeket mutatta be, Reviczki Petra (DE) pedig a német mint idegen nyelv oktatásában megjelenő motivációt vizsgálta. Pintye-Lukács Erzsébet (DE) azt vizsgálta előadásában, hogyan fejleszhető a beszédkészség a német nyelvi órán saját készítésű videók segítségével. Egy online adventi naptár lehetőségeit szemléltette Haase Zsófia (DE), Pintye-Lukács Erzsébet (DE) és Törökné Molnár Mária (DE) az általános iskolai idegennyelv-oktatásban. Egy nemzetközi projekt tanulságairól tartott előadást Perge Gabriella, amely a kulturális fenntarthatóság fejlesztésével foglalkozott az idegennyelv-oktatásban. Sebestyén Krisztina (GFE) és Hegedűs Roland (EKKE) előadása arra koncentrált, hogy milyen sajátosságai vannak a BTMN-es és tanulási zavarral rendelkező tanulók idegennyelv-tanulásának középfokon.

3. kép

Perge Gabriella előadása (A fényképet készítette: Ruzsnyák Gábor)

Az *Idegen nyelvek és pedagógia* szekció első részében az angol nyelv tanításának a módszertana került a középpontba. Divéki Rita (ELTE) és Lázár Ildikó (ELTE) azt részletezte előadásában, hogy a 21. századi elvárások megjelenése milyen hatással van a középiskolai angoltanárok gyakorlatára és a tanárképzésre. Pereszlényi Anna (ELTE) jó gyakorlatai az olvasási készségek és stratégiák fejlesztését tűzték ki célul az angol nyelvi órán irodalmi szövegek segítségével. Szesztay Margit (ELTE) szintén gyakorlatias előadásában arról beszélt, hogyan tehetjük a nyelvet könnyen megjegyezhetővé. A szekció második részében Huszthy Viola (EKKE) egy kvalitatív pedagóguskutatás eredményeit osztotta meg a résztvevőkkel, amely a tanulói autonómiafejlesztés kihívásaival foglalkozott a felsőoktatásban. Huszthy Alma (ELTE) pedig a nyelvi önbizalom és az akcentuselemek közötti összefüggés feltárására vállalkozott. Horváth-Takács Krisztina (Toldy Ferenc Gimnázium) gyakorlatorientált előadása a jelenlegi nyelvtanítási trendek buktatóira mutatott rá.

A *Matematika, informatika és természettudomány* szekcióban több tantárgy-pedagógia módszertani újdonságai és hagyományai is megjelentek. A projektmunka lehetőségeiről számolt be a matematika-

szaktanári képzésben Kovács Zoltán (EKKE) és Oláhné Téglási Ilona (EKKE) előadása. Jánvári Zsuzsanna (ELTE), Szermerka Gergely (ELTE) és Varga Eszter (ELTE) közös kutatása azt vizsgálta, honnan indulnak és hová fejlődnek a matematikatanár szakos hallgatók. Az informatika tantárgyhoz kapcsolódóan Simon Réka (ELTE Radnóti Miklós Gyakorló Általános Iskola és Gyakorló Gimnázium) és Szatmári Kálmán (ELTE Radnóti Miklós Gyakorló Általános Iskola és Gyakorló Gimnázium) előadását hallgatták meg a résztvevők, amely a robotkészítés módszertanát és gyakorlatát mutatta be. A szombathelyi földrajztanárképzés elmúlt négy évtizedének történetéről tartott előadást Lenner Tibor (ELTE). Radnóti Katalin (ELTE) pedig a modellek szerepéről beszélt, különös tekintettel a fizika tantárgyra, majd Hasznosi Tamásnéval (Sashalmi Tanoda Általános Iskola) közös előadásában mutatta be, hogy a kutatásalapú tanulás-tanítás módszere lehet az, amely felkelti az érdeklődést a fizika iránt.

4. kép

A Matematika, informatika és természettudomány szekció (A fényképet készítette: Rusznyák Gábor)

A *Természettudomány és pedagógia* szekció első előadója, Weiszburg Tamás (ELTE) arra a kérdésre kereste a választ, hogy a felső tagozaton a tudományos ismeretek elsajátításának vagy a természet tapasztalati megismerésének kell-e előtérbe kerülnie. Ehhez az előadáshoz kapcsolódóan Chrappán Magdolna (DE) és Janecskó Liliána Lenke (DE) a tanár szakos hallgatók komplex természettudományos oktatással kapcsolatos véleményét tárta fel. Juhos Ágnes (Vénkert Általános Iskola, DE, EKKE) és Hegedűs Roland (EKKE) előadása egy összehasonlító elemzést mutatott be az enyhén értelmi fogyatékos és többségi tanulók természettudományos oktatását szabályozó kerettantervekről. A kutatásalapú tanítás nemcsak a fizikában, hanem a kémiában is jelentős eredményeket hozott, ezekről számolt be Szalay Luca (ELTE) előadása, és szorosan kapcsolódott hozzá a kémiotánítást szintén a kutatásalapú módszertannal megközelítő bemutató Chrappán Magdolnától (DE) és Pető Vandától (DE). A természettudományokhoz kapcsolódó értékelés

módszertanáról dolgozatokból vett példákkal szemléltetve tartotta meg a szekció utolsó előadását Borbás Réka Szilvia (Szent István Gimnázium).

5. kép

A Természettudomány és pedagógia szekció (A fényképet készítette: Rusznyák Gábor)

A *Művészetek és pedagógia* szekció az ének-zenéhez, a vizuális kultúrához, valamint a mozgókép- és médiaoktatáshoz kapcsolódó előadásokat tartalmazott. Bíró István Ferenc (NYE, EduART) és Rosca Krisztoffer (Vásárhelyi László Református Alapfokú Művészeti Iskola, EduART) előadása az alapfokú népihegedű-oktatásban meghatározó szerepet játszó befogadói kompetenciák fejlesztéséről tartott előadást. Horváth Ágnes (ELTE) és Nagy Márton Ádám (ELTE) az ELTE Művészetközvetítő és Zenei Intézetében zajló innovatív módszertani gyakorlatokról számolt be a zenelméleti kurzussal kapcsolatban, amelyben főszerepet kapott a kreativitás és az improvizáció. A médiaóra személyiségfejlesztő hatásairól győzte meg a közönséget Berkics Karola Hanna (Szent-Györgyi Albert Általános Iskola és Gimnázium) és Szijártó Imre (ELTE) előadása. Kerekes Rita (NYE) az ének-zene szakos tanárképzés területén megjelenő hallgatói profilokat elemezte. Raszler György (ELTE) *Távlatok és lehetőségek a vizuális kultúra oktatásában* címmel tartotta meg a szekció utolsó előadását.

A konferencia zárása

A szekció-előadásokat követően az egyes szekciók vezetői röviden beszámoltak a konferencia teljes közönségének a szekciókban lezajlott munkáról. Mindannyian kiemelték, hogy felemelő élmény volt együtt gondolkodni a tanárképzés különböző területeiről, minden szekcióban számos szakmai kapcsolódási pontot találtak egymással az előadók és a résztvevők egyaránt. A konferenciát ünnepélyes fogadás zárta. A szervezők az elhangzott előadások írásbeli változatából lektorált tanulmánykötetet állítanak össze, amely a Tanárképző Központ által szerkesztett *A diszciplínák tanítása – A tanítás diszciplínái* sorozat 11. köteteként jelenik meg.

Gonda, Zsuzsa: ELTE Teacher Training Centre's *Master and Disciple* national teacher training conference

Az írás szerzőjéről

Klemmné Gonda Zsuzsa
adjunktus
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

gonda.zsuzsa[kukac]btk.elte.hu
ORCID: 0000-0002-6387-6566